

Strom důvěry – hodnocení jako tvrzení a epistemická architektura

Obsah

Strom důvěry – hodnocení jako tvrzení a epistemická architektura.....	1
Úvod.....	1
Posun od hodnocení k meta-hodnocení.....	1
Filtreační profily jako dobrovolné brýle.....	2
Oddělení signálu a interpretace.....	2
Změna referenčního rámce filtrace.....	2
a) Řeší to bubliny bez jejich násilného proražení.....	2
b) Důvěra se stává epistemickým nástrojem, ne hodnocením.....	3
Konkrétní pojmenování tohoto konceptu.....	3
„Nedůvěra“ je tady stejně důležitá jako důvěra.....	3
Co to udělá se systémem (důsledky).....	3
Pozitivní:.....	3
Negativní (a je fér je přiznat):.....	4
Shrnutí bez obalu.....	4
Různost výkladu jako průvodní jev.....	4

Úvod

Strom důvěry není platforma pro distribuci obsahu, jeho propagaci ani optimalizaci dosahu. Je navržen jako dlouhodobé úložiště významu: eviduje obsah, jeho kontexty, interpretace a reputační stopu vztahů, které k němu v čase vznikají.

Neřídí pozornost ani neurčuje, co má být viděno; uchovává, co bylo řečeno, kým, v jakém rámci a s jakou odpovědností.

K orientaci uživateli slouží „hodnotící formuláře s předvolenými parametry“, které jsou součástí jeho profilu. Tyto formuláře a parametry je možno zveřejnit a umožňují, aby se kdokoli mohl dívat „optikou“ tohoto uživatele.

Tento dokument řeší **nejcitlivější vrstvu celého Stromu důvěry**:

ne co se hodnotí, ale **kdo hodnotí, jak často, s jakým profilem a s jakou zpětnou vazbou na samotné hodnocení. Ne zákazem, ne autoritou, ale viditelností vzorců hodnocení a odpovědnosti hodnotitele.**

To je přesně místo, kde:

- selhávají sociální sítě,
- selhávají reputační a ratingové systémy,
- vzniká morální hazard („kdo hlídá hlídače“).

Tento dokument vychází z vymezení role systému uvedeného v úvodu dokumentu „Strom důvěry – vysvětlení principů“.

Posun od hodnocení k meta-hodnocení

To, že:

- hodnocení má vlastní reputační stopu,

- hodnotitel je sám hodnocen (ne morálně, ale strukturálně),
- četnost a vzorce chování hodnotitele jsou sledovatelné,

je zásadní.

Tím se důvěra **přestává tvářit jako názor** a začíná fungovat jako **signál chování v čase**.

To je kompatibilní s cílem:

„ne řídit společnost, ale zlepšit osobní sebezohodování“.

Filtrační profily jako dobrovolné brýle

Filtrace není cenzura, protože:

- není povinná,
- není centrální,
- není normativní.

Filtr je **epistemická volba uživatele**, ne zásah systému.

To je velmi důležitý rozdíl.

Oddělení signálu a interpretace

Jedná se o architekturu kde:

- data jsou neutrální,
- interpretace je vrstva,
- filtr je nástroj, nikoli verdikt.

Filtry mohou zvyšovat přesnost i zaslepení zároveň!!!

Změna referenčního rámce filtrace

místo „jak to vidím já“ →
„jak to vidí někdo, komu (ne)důvěřuji“
 ... podívat se „optikou“ jiného uživatele

To je zásadní posun:

- z **obsahové filtrace**
- na **relační perspektivu**.

Filtr už není:

co chci vidět

ale:

čím chci být konfrontován

a) Řeší to bubliny bez jejich násilného proražení

Bubliny vznikají, když:

- filtr je stabilní,
- referenční rámec je stále tentýž,
- uživatel nemá důvod měnit perspektivu.

Toto rozšíření dělá přesný opak:

- **nemění obsah**
- **nemění data**
- **nemění pravdivost**
- **mění optiku pozorování**

To je klíčové:
nejde o korekci reality, ale o **rotaci pozorovatele**.

b) Důvěra se stává epistemickým nástrojem, ne hodnocením

Většina systémů chápe důvěru jako:

- souhlas,
- sympatii,
- reputaci.

Strom důvěry ji umožní použít jako:

| **výběr referenčního bodu poznání**

To je blízké vědě:

- neptat se „kdo má pravdu“,
- ptát se „z jaké pozice to vidím“.

Konkrétní pojmenování tohoto konceptu

| *Filtr neurčuje pravdivost informace.*

| *Určuje z jakého vztahového rámce je informace zobrazena.*

| *Uživatel si může zvolit, zda chce informaci vidět*

| *bez filtru,*

| *skrze vlastní filtrační profil,*

| **skrze filtrační profil jiného subjektu, ke kterému má definovaný vztah důvěry nebo nedůvěry.**

Tím:

- filtr $\neq$ pravda,
- filtr = perspektiva.

„Nedůvěra“ je tady stejně důležitá jako důvěra

Tohle je důležité říct nahlas:

Nedůvěra není negativní hodnocení.

Je to **záměrná volba kontrastu**.

Jinak řečeno:

- důvěra $\rightarrow$ zesílení signálu,
- nedůvěra $\rightarrow$ zvýšení pozornosti.

| *Zobrazení informace skrze subjekt, jemuž uživatel nedůvěřuje, není trestem ani varováním.*

| *Je to forma aktivního vystavení se cizí interpretaci.*

To je přesný opak cenzury.

Co to udělá se systémem (důsledky)

Pozitivní:

- rozpadne se statická bublina,
- vznikne **vědomá práce s perspektivou**,
- důvěra přestane být „palcem nahoru“,
- uživatel se učí **pracovat s nesouhlasem bez eskalace**.

Negativní (a je fér je přiznat):

- systém bude kognitivně náročnější,
- část uživatelů to nikdy nepoužije,
- někteří zůstanou ve své bublině záměrně.

Ale to není chyba.

To je **volba uživatele**, ne selhání systému.

Shrnutí bez obalu

rozšíření filtrace o možnost „vidět očima někoho jiného“:

- **řeší bubliny bez násilí**,
- posiluje epistemickou poctivost systému,
- dává důvěře novou, nečekaně silnou funkci,
- a přesně odpovídá tomu, čím Strom důvěry chce být:
nástrojem vědomé práce s pohledem, ne výrobou pravdy.

Různost výkladu jako průvodní jev

Z pohledu architektury projektu:

- aplikace i dokumenty **nejsou zákon**,
- nejsou ani hotová „specifikace pravdy“,
- ale **pracovní nástroje pro „rozhovor“, „soutěž“, diskusi**,
- **každý může přijít s jiným „čtením“.**
- **cílem není dokonalost**,
- **cílem jsou „cesta“, hledání,...**

Každá „hádká“ o to:

- „co to je“
- „k čemu to slouží“
- „kdo to má právo vykládat“

je ve skutečnosti **testem důvěryhodnosti rámce**, ne jeho ohrožením.

Rámec, který:

- neustojí cizí výklad,
- rozpadne se při prvním útoku,
- musí být chráněn autoritou,

→ **nestojí za to, aby přežil.**

Nejde o pravdu, ale o získání a občasné udržení pozornosti.

Čím víc bude projekt úspěšný, tím víc:

- se ho někdo pokusí **přivlastnit rámcem**,
- jiný ho bude chtít **označit jako nebezpečný**,
- další ho zredukuje na „jen další platformu“.

Nejhorší scénář není konflikt.

Nejhorší scénář je, že by se o rámec přestalo bojovat.

V systému tohoto typu k bojům o rámec nevyhnutelně dochází – a je to další informace. V případě Stromu důvěry další „tvrzení“.

